

Bente Teilmann Aalund

Forord til 'En digter og hans velgører'

(En skildring af Johannes Buchholtz og William Waagners mangeårige relation.)

Gennem mere end tyve år fra de mødtes i julen 1918 og frem til sin død i 1940 støttede Johannes Buchholtz digteren William Waagner på næsten enhver tænkelig måde både fagligt og privat: tegnede sig på subscriptionslisterne til hans bøger, hjalp i det hele taget adskillige gange økonomisk, skrev forskellige støtteerklæringer og vidnesbyrd til brug i de forskellige personlige opgør med myndighederne, og som en sidste handling før sin død mødte han op og vidnede personligt i en retssag, der også skulle blive den hjemsøgte digters sidste. Som en af de få - måske som den eneste udenforstående - havde Johannes Buchholtz øjnene rettet mod digteren mere end mod mennesket William Waagner og forsøgte stedse at hjælpe denne gennem trængslerne for at fremme digteren.

Det er derfor helt i Johannes Buchholtz' ånd, at jeg nu mere end 50 år efter den kontroversielle Holstebro-digters død fjerner de forhåbentlig sidste forhindringer, der i vore dage stadig spærrer for tilgangen til Waagners digtning.

William Waagners oprørske liv med mange skandaler, der gang på gang satte ham på avisernes forside, huskes stadig. Man husker forargelsen, men ikke, hvad der forargede. Man husker skandalerne, men ikke, hvad de indeholdt. Derimod er fordømmelsen - dommen over ham nu som før den samme: en stor digter, men et skidt menneske.

William Waagner vovede en total satsning på sin kunst og blev af sin tid anerkendt som digter; men han kendte ikke "balancens borgerplan« og sås derfor som en galning - og fordømtes. I sit oprør mod samfundets normer og tabuer øvede den Rimbaud-lignende hærværksdigter det største hærværk mod sit eget liv - og gik til grunde.

Med haand over øjet ved Stenten jeg staar.
Se, Marken bag Taagerne hviler.
End er jeg i Ungdommens bryd ende Vaar,
og Fremtiden ind mod mig iler.

Der ligger det, Manddommens frodige Muld
og venter paa Arbejdets Dage,
da Ungdommens Drømme skal lysen i kuld,
og Synderne lades tilbage.

William Waagner fortrød aldrig sine handlinger, fordi det var hans grundholdning, at som digter stod han udenfor det normalt fungerende samfund. Den opfattelse delte han bl.a. med så betydelige nordiske digtere som August Strindberg og Aksel Sandemose, og det var en erfaring, han allerede som stor dreng og ganske ung mand selv havde gjort i sin fødeby, hvor man ynkede de arme, retskafne forældre, hvis søn ikke lærte sig et ordentligt håndværk, og hvor han tidligt fik sin anderledeshed og sine digterdrømme udsat for byens pegefingre og sladder:

"Der er nogle Digtere, som Folk ikke snakker ondt om. Det er de, som vil være Digtere, men som ikke er det. De lever pæne og nette - de lever sådan som andre Folk og bliver til små Digtere. Men alle virkelig store Digtere har levet som de selv vilde, ikke som Folk vilde ha' det. De kunne ikke leve anderledes. De vidste i sig selv at de var store Digtere. Og de brød sig ikke om, hvad Folk sagde.

-Det gør De heller ikke.

-Nej det gør jeg ikke".

Sådan skrev han ca. tyve år gammel- og sådan levede han sit liv.

Hudløst og kompromisløst. Det er derfor ikke alene i Buchholtz' ånd, men også i Waagners egen at kaste lys på den handling, der skubbede ham udenfor samfundet, og gøre den synlig i sin rette sammenhæng. Derved kan vi måske nå dertil, at vi kan betragte ham som et ualmindeligt menneske og ikke fordømme ham, men behandle ham som noget, vi ikke kan fatte. Og som Johannes Buchholtz se ham som et menneske, der var lænket til sin skæbne - som digter, men som selv lankede sig til skæbnen - som menneske.

Ikke for at forsvare, men for at belyse. Som William Waagner sagde.

Johannes Buchholtz Selskabet har med sin opfordring til at skrive om de to digteres forhold givet mig mulighed for særskilt at fortælle deres fælles historie. Det takker jeg for!

Holstebro i juni 1993 Bente Teilmann Aalund